

Motion till riksdagen

1989/90:Jo880

av Ylva Annerstedt m.fl. (fp)

Miljön i Stockholms län

Inledning

Miljöproblemen är en av vår tids ödesfrågor. Vi har miljön och naturen till låns för att lämna arvet vidare till kommande generationer. Vi får inte utveckla vårt samhälle så att unika naturvärden offras för alltid. Det är ett centralt inslag i den förvaltarskapstanke som ligger till grund för folkpartiets miljöpolitik.

Även en storstad skall ha en bra miljö, t.ex. ren luft, rent vatten och tillgång till grönområden. Miljösituationen i Stockholmsområdet är gynnsammare än i många storstäder utomlands. Vi måste ta lärdom av de misstag som gjorts vid utbyggnaden av storstäder på andra håll i världen, så att dessa inte upprepas här.

De framtida miljöproblemen måste analyseras utförligare. Tecken tyder på att den ekologiska balansen på flera håll i regionen är allvarligt hotad. Inte minst borde man undersöka hur innerstadens luftföroreningar påverkar de människor som växer upp där.

Luftföroreningar

Miljökonsekvensanalyser bör ske inför varje aktualiserad större förändring av natur eller bebyggelse. I Stockholms län med Sveriges största befolkningskoncentration är det luftföroreningarna som utgör det största miljöproblemet.

Luftföroreningarna påverkar inte bara människor och natur; man riskerar också att för alltid förlora omistliga kulturella värden när skulpturer och byggnader sakta vittrar sönder.

Det är till övervägande delen (70%) trafiken som i Stockholms län bidrar till luftföroreningens utsläppen. Bil, buss och lastbilstrafiken samt flyget måste genom både ökade restriktioner och stimulanser förmås att reducera utsläppen.

Redan under sommaren 1988 kom bevisen för att riksdagens beslut om miljöavgifter för flyget börjat ge resultat. Genom modifiering av planens motorer anser man sig nu kunna reducera utsläppen av kväve- och kolföreningar med hälften på Arlanda. I pengar innebär det att miljöavgifterna kommer att kunna reduceras från beräknade 60 milj.kr till 30 milj.kr. Mycket återstår dock att göra, inte minst som flygtrafiken ständigt ökar.

Reducering av föroreningarna kan ske genom rening vid källan dvs. före

utsläpp, genom övergång till trafik med miljövänligare motorer eller bränsle, effektivare utnyttjande av transportapparaten eller energin samt på sikt genom en annan byggnadsplanering av bostäder och arbetsplatser som minskar behovet av arbetsresor. Att bygga ut Österleden som vi tidigare beskrivit skulle verksamt bidra till att få bort en stor del av trafiken från city.

Rening av dieselfordon bör snarast införas med tanke på dessa fordons stora andel av kväveutsläppen i innerstaden.

Den beslutade katalytiska avgasreningen på personbilar från 1989 års modell hinner endast få begränsat genomslag till 1995 då enligt riksdagens beslutade målsättning utsläppen av t.ex. kväveoxider skall ha minskat med minst 30% i hela landet.

Den katalytiska avgasreningen beräknas enligt naturvårdsverket endast hinna bidra till att begränsa ökningen av luftföroreningarna åren 1980–1995. Om de av naturvårdsverket föreslagna kraven på dieselfordon införs kan de beräknas medföra en minskning med ca 5% till 1995.

En rad ytterligare åtgärder bedöms emellertid som nödvändiga för att komma till rätta med luftföroreningarna i Stockholms län. Utbyggnad av kringfartsleder, infartsparkeringar och kollektivtrafik med miljövänlig drivteknik är nödvändig.

Som nämnts bör Stockholms län få tillgång till en rimligare andel av riksdagens anslag till väg- och trafikinvesteringar. Nya möjligheter till styrmedel bör skapas, t.ex. vägavgifter på vissa vägsträckor och miljöavgifter på bilmen i form av exempelvis trängselavgifter.

Utveckling av teknik för miljövänlig drift av kollektivtrafik och bilar samt för rening bör stimuleras.

Farlederna i skärgården och i Mälaren är hårt trafikerade av fartyg som drivs med högsvavlig olja. Trots mycket hårda krav för eldningsolja på land så kan fartygen använda drivmedel med svavelhalter som förbjöds för många år sedan för t.ex. fastighetsuppvärmning.

Anledningen till detta är att farleder inte faller under miljöskyddslagen. En ändring bör komma till stånd. Riksdagen bör hos regeringen begära förslag till lagändring så att miljöskyddslagen också gäller i våra farleder.

Miljöfarliga transporter

De oljetransporter i stor skala som nu går genom Stockholms skärgård är ett ständigt hot mot miljön. Oljehamnen i Stockholm bör därför flyttas till Nynäshamn. Möjligheten att bygga en pipeline för oljetransporter bör prövas.

Mälaren som är en av landets största dricksvattentäkter bör skyddas genom införande av särskilda restriktioner mot kemikalier och skydd av tillrinningsområden. Vid transporter på Mälaren bör särskilt stränga skyddskrav gälla.

Genom Stockholms skärgård och Mälaren transporteras årligen ca 5 000 000 ton olja, bensin och fotogen, men för dessa gäller inga särskilda skyddskrav. Den senaste tidens oljekatastrofer till havs har tydligt illustrerat förödelsen vid oljeläckage. Om samma sak skulle hända Mälaren skulle dels huvudstadens dricksvatten förstöras dels skulle förmodligen Mälarens alla

stränder och allt djurliv ödeläggas för överblickbar framtid. Kemikalietransporter är belagda med krav på dubbelskrov; samma krav bör införas för tankfartyg. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen tillkänna.

När det gäller säkerheten i övrigt så finns önskemål från lotsarnas sida att kunna ha en mer exakt rapportering om var fartygen befinner sig. Man har upprättat två rapportpunkter, och det räcker med ett beslut från länsstyrelsen för att det ska bli obligatoriskt för fartygen att rapportera sig vid dessa punkter. Lotsstationerna vill också med hjälp av dessa mer exakta lägesbestämningar kunna ha möjlighet att stoppa ett fartyg om det finns risk att två fartyg, med farlig last möts i någon av de trängre passager som finns i Mälaren.

Allt flygbränsle som används på Arlanda fraktas med tankbil rätt igenom centrala Stockholm. Tillstånd för pipeline finns men utnyttjas ej. Det är angeläget att så sker. Riksdagen bör som sin mening ge regeringen till känna att miljöfarliga transporter genom huvudstaden bör begränsas.

Naturvård

Länsstyrelsens naturvårdsenhet bör förstärkas p.g.a. att den stora befolkningskoncentrationen ställer särskilda krav på resurser för samordnad miljöplanering i hela Stockholms län. Folkpartiet har i sin partimotion om miljöfrågor föreslagit förstärkningar med 20 milj. kr.

Tack vare kampanjen "En levande skärgård" som följer riktlinjer som drogs upp av folkpartiet för femton år sedan, har människor blivit mer rädda om vår unika skärgårdsmiljö. All utveckling i skärgården måste ske med särskild hänsyn till den känsliga naturen. Det gäller i hög grad sjöfarten – särskilt Finlandsbåtarna – med allt större tonnage som alstrar ökade luftföroreningar och slitage på stränderna.

En permanent båtlinje med snabbgående båtar med hastigheter kring 35 knop kan inte accepteras i den redan hårt belastade skärgården. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Storstadsbor är liksom andra beroende av tillgänglig och fri natur för friluftsliv och annan rekreation. Regionplaneringen och kommunernas långsiktiga planering skall syfta till att säkerställa att tillräckliga grönområden kommer att finnas i framtiden. Även när beslut skall fattas om enstaka mindre exploateringar av grönområden är det angeläget att de långsiktiga och övergripande behoven av naturmark uppmärksammas.

Den orörda naturens långsiktiga värde för samhället måste vara en viktig förutsättning för all planering och alltid ställas mot kortsiktiga ekonomiska intressen. När ett område väl är exploaterat går det inte att återställa.

Fler områden i Stockholms län bör ges ett fastare skydd genom inrättande av naturreservat, naturskyddsområde eller naturvårdsområde.

Källsortering av avfall

Källsortering av sopor bör underlättas genom att bostäder vid ny- och ombyggnad förses med utrymmen för förvaring av utsorterat avfall.

Källsortering är positivt ur flera aspekter; bland de "vinster" man gör kan nämnas:

- Försäljning av det källsorterade materialet och därmed lägre renhållningskostnader samt att man hushållar med råvaror och resurser.
- Minskad påverkan på miljön genom att vissa miljöfarliga produkter undantas från den centrala avfallsbehandlingen.
- Förbättrad arbetsmiljö för hämtningspersonalen, t ex genom att glas och andra skärande material inte kastas i soporna.

Man har på flera håll i Sverige haft försöksverksamhet med källsortering och det har på många ställen fallit väl ut. Kanske är det också extra viktigt att detta stimuleras i storstadsregionerna eftersom koncentrationen av människor är så hög och deponeringen av den enorma mängd sopor som produceras är ett problem, inte minst av utrymmesskal. Förutsättningen för att människor skall kunna medverka till källsortering är dock att utrustning och utrymme finns i det hus man bor i. Vid både ny- och ombyggnad bör därför planering för källsortering prioriteras.

Myndighetsfrågor

Länsveterinären bör befrias från sina dubbla lojaliteter – mot lantbruksnämnd och länsstyrelse – och arbeta framför allt med konsumenternas bästa för ögonen vid granskning av livsmedelsfrågor.

Statens Miljömedicinska Laboratorium (SML) som samarbetar med Stockholms Läns Landsting i omgivningshygieniska och hälsoförebyggande frågor bör ges ökade resurser för att kunna arbeta med den samlade påverkan på människan som olika ämnen har.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att miljökonsekvensanalyser bör göras inför varje aktualiserad större förändring av natur eller bebyggelse i huvudstadsregionen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rening av avgaser från dieselfordon,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stimulans för utveckling av miljövänlig teknik¹],

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skyddet av Mälaren skall förstärkas genom att restriktioner införs för kemikalieanvändning på tillrinningsområden av särskild betydelse,

[att riksdagen beslutar att tankfartyg i Stockholms skärgård och på Mälaren skall beläggas med krav på dubbelskrov²],

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om obligatorisk rapportering för fartyg i Mälaren samt om ökade befogenheter för lotsarna²],

4. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en lagändring som innebär att miljöskyddslagen skall gälla också för farleder i svenskt vatten,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts om att miljöfarliga transporter genom huvudstaden bör begränsas³],

Mot. 1989/90
Jo880

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökade resurser till naturvårdsenheten vid länsstyrelsen i Stockholms län⁴],

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förbud mot höghastighetsbåtar i linjetrafik²],

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att vad som i övrigt anförts i motionen om åtgärder för att begränsa luftföreningarna skall beaktas vid olika myndigheters arbete,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skydd för känsliga naturområden,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om planering för källsortering av avfall vid ny- och ombyggnad av bostäder⁴],

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om läsveterinärens ställning,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i övrigt i motionen anförts om skydd för miljön i Stockholms län.

Stockholm den 25 januari 1990

Ylva Annerstedt (fp)

Anne Wibble (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)

Daniel Tarschys (fp)

Lars Leijonborg (fp)

Hadar Curs (fp)

Barbro Westerholm (fp)

¹1989/90:N364

²1989/90:T641

³1989/90:Fö721

⁴1989/90:Bo314